

Тетяна ДРОЗД

викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

Руслана КУСЬКО

викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

Новітній стан нормативного закріплення принципу верховенства права в чинному законодавстві України характеризується недостатньою конкретизацією змісту принципу та основних критеріїв його належного дотримання як органами державної влади, так і громадянами. Тому з метою вдосконалення адміністративного законодавства необхідно комплексно проаналізувати принцип верховенства права як основу адміністративного судочинства.

Запровадження в адміністративному законодавстві оновлених доктринальних засад принципу верховенства права з урахуванням положень сучасних європейських правових доктрин створить необхідні передумови для приведення базових засад діяльності органів публічної адміністрації, відповідності до уніфікованих провідних європейських регіональних організацій, їх принципів і стандартів публічної адміністрації та урядування.

Особливу увагу приділяли до сутності принципу верховенства права як основи адміністративного судочинства, такі вітчизняні вчені, як: Р. Кузьмін, О. Бандурка, О. Бачеріков, Л. Глущенко, О. Дубенко, А. Іванищук, В. Кравчук, В. Бевзенко, О. Міщенко, С. Потапенко, М. Сорока, Я. Рябченко, С. Стеценко, О. Умнова, Н. Шевцова та ін.

Відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини. На підставі Конституції України звернення до адміністративного суду для захисту прав і свобод людини і громадянина гарантується. Забороняється відмова в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи

відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини. Наведене висловлювання вказує на те, що дотримання прав людини є складовою принципу верховенства права, а також на те, що ця складова не є єдиною [1].

Принцип верховенства права, який проголошує і закріплює Конституція України і який є найважливішою ознакою правової держави, об'єднує два підходи у єдине ціле. Він зобов'язує розглядати право як одну з найголовніших соціальних цінностей, через те, що воно домінує у державі, суспільстві у порівнянні з іншими цінностями, які сповідує людина: звичаями, особистими переконаннями, уподобаннями та інше. З іншого боку, над нормами права постають норми вищої регулятивної сили, що збільшують легалістичну складову правової держави легітимаційною складовою та є складовими міжнародного права.

Р. Кузьмін визначає верховенство права не тільки як справедливі закони, а і як безперечне виконання для всіх громадян. На його думку, вони є однаково обов'язковими для будівельника, будь-якого співробітника органа влади, включаючи органи влади країни. Такий підхід не тільки ставить все на свої місця, усуваючи суперечність між правом і законністю, між принципами верховенства права і законності, а й має конструктивну спрямованість, вихід на формулювання завдання розробки і прийняття справедливих, суспільно корисних законодавчих актів. У результаті, верховенство права – це і правління закону, забезпечення справедливості законів і неухильне їх дотримання [2].

З позиції В. Полубатко зміст принципу верховенства права в діяльності публічних адміністрацій необхідно охарактеризувати як правовий принцип, який характеризується сукупністю обов'язкових критеріїв, що покликані насамперед забезпечувати пріоритет прав і свобод, законних інтересів людини й громадянина у суспільстві, в тому числі у взаємостосунках з органами публічної адміністрації усіх рівнів. До цієї сукупності критеріїв необхідно відносити принципи рівності суб'єктів права перед законом, верховенства закону в системі актів законодавства країни, забезпечення якості закону, його підпорядкування конституційно-правовим нормам, загальним принципам права, міжнародним договорам і угодам [3].

У діяльності публічних адміністрацій інститут верховенства права неактуальний для європейських країн, тоді, як для нашої держави, – відносно новий і багато в чому унікальний інститут, застосування якого в Україні має бути ретельно проаналізовано. Безперечно, він має цілу низку переваг, проте необхідно усвідомлювати, що владний апарат здійснюватиме спротив впровадженню в реалізацію.

В. Полубатко вважає, що потрібно зосередитися на дослідженні того, як отримати від інституту верховенства права в діяльності публічних адміністрацій якнайбільше переваг для громадянина та системи громадянського суспільства загалом, водночас запобігши зловживанням, які можуть мати місце під час його реалізації. У результаті, принцип

верховенства права можна визначити як правову основу будь-якої правової держави в сучасному світі, що охоплює механізми, процедури та концепції використання усіх проявів права у діяльність влади, суспільства та окремих осіб з метою правового, соціального, економічного та іншого державного регулювання наявних майбутніх соціальних відносин.

Підсумовуючи, можна дійти висновку, що принцип верховенства права охоплює в себе як норми права, але також концепції та стратегії вдосконалення адміністративно-процесуального законодавства. Отже, принцип верховенства права як головна складова адміністративного судочинства, можна визначити як сукупність механізмів, концепцій, ідей та процедур використання основних проявів права при вирішенні публічно-правових конфліктів, функціонуванні адміністративних судів та оновленні адміністративно-процесуального законодавства з метою реалізації справедливого, незмінного та ефективного захисту прав, свобод та законних інтересів осіб та суспільства як основного обов'язку правової держави.

1. Кодекс адміністративного судочинства України: у редакції Закону України № 2147-VIII від 3 жовтня 2017 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

2. Кузьмін Р., Юлдашев О. Складові принципу верховенства права. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2011. № 1. С. 5–12.

3. Полубатко В. В. Принцип верховенства права у правозастосовній діяльності публічної адміністрації. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 2. С. 323–326.

Олег ЗАВІСТОВСЬКИЙ
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

НАЗРІЛІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

В умовах подальшого розвитку української держави, гуманізації всієї системи суспільних відносин особливого значення набула проблема збереження життя та здоров'я працівників Національної поліції України, мінімізації тимчасових чи незворотних втрат серед особового складу, забезпечення психологічної надійності та виходячи далі, основи ефективної службової діяльності правоохоронців. На етапі розвитку самостійного українського суспільства збільшилась увага до захисту прав і свобод людей, боротьбі зі злочинністю та охороні публічної безпеки. Діяльність по охороні